

Каталог - 2018

**ХАРКІВСЬКИЙ
ОСІННІЙ МАРАФОН
ПСИХОТЕХНОЛОГІЙ**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТОВАРИСТВО ПСИХОЛОГІВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені Г. С. СКОВОРОДИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені А. С. МАКАРЕНКА
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»
УКРАЇНСЬКА ІНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ
УКРАЇНСЬКИЙ НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ
І СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ НАПН УКРАЇНИ
АСОЦІАЦІЯ ПРОФЕСІЙНИХ ПСИХОЛОГІВ ХАРКОВА
МІЖРЕГІОНАЛЬНА ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ СПРІЯННЯ РОЗВИТКУ СИМВОЛДРАМИ
ВСЕУКРАЇНСЬКА АРТ-ТЕРАПЕВТИЧНА АСОЦІАЦІЯ
СПЕЦІАЛІЗОВАНИЙ ЦЕНТР ДЛЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВОСТЯМИ РОЗВИТКУ «ЛАДО»

*З нагоди 110-річного ювілею Л.І. Божович (1908-1981),
115-ї річниці з дня народження П.І. Зінченка (1903-1969)
та О.М. Леонтьєва (1903-1979)*

ХАРКІВСЬКИЙ ОСІННІЙ МАРАФОН ПСИХОТЕХНОЛОГІЙ

МАТЕРІАЛИ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
(Каталог психотехнологій; тези доповідей)

27 жовтня 2018 року

Харків – 2018

УДК 159.9.07
ББК 88

Рецензенти:

Кузнєцов Марат Амiрович, доктор психологiчних наук, професор кафедри практичної психологiї Харкiвського національного педагогiчного унiверситету iменi Г.С. Сковороди

Панок Вiталiй Григорович, психологiчних наук, професор, директор Українського науково-методичного центру практичної психологiї i соцiальної роботи

Романовський Олександр Георгiйович, доктор педагогiчних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, завідувач кафедри педагогiки i психологiї управління соцiальними системами Національного технічного унiверситету «ХПІ»

*Рекомендовано до друку Вченою радою Харкiвського національного педагогiчного унiверситету iменi Г.С. Сковороди,
протокол № 7 від 25.10.2018 року*

ХАРКIВСЬКИЙ ОСIННIЙ МАРАФОН ПСИХОТЕХНОЛОГIЙ: матеріали наук.-практ. конф., м. Харкiв, 27 жовтня 2018 р., ХНПУ iменi Г.С. Сковороди. Харкiв: Дiса плюс, 2018. 304 с.

ISBN 978-617-7645-34-3

У збiрнику представлено матеріали науково-практичної конференцiї «**ХАРКIВСЬКИЙ ОСIННIЙ МАРАФОН ПСИХОТЕХНОЛОГIЙ**», метою якої було висвітлення в рамках профорiєнтацiї та просвiтництва новiтніх розробок у галузi психотехнологiї, представлених на теренах України.

Перша частина збiрника мiстить **Каталог психотехнологiї** новiтніх авторських розробок розвивальних, психокорекцiйних, діагностичних, тренiнгових програм, методик, технiк тощо, iнформацiя про які подана у виглядi анотацiй.

У другiй частинi розміщено тези доповiдей, які мiстять результати науково-практичних розробок учасникiв конференцiї.

Матеріали конференцiї вiдзеркалюють результати сучасних досліджень у галузях теоретичної та прикладної психологiї.

Для науковцiв, викладачiв, аспiрантiв та магістрантiв, студентiв гуманiтарних спецiальностей, практичних психологiв, вихователiв, соцiальних та медичних працiвникiв.

Матеріали друкуються в авторському варіанті з правками редакцiї.

ISBN 978-617-7645-34-3

УДК 159.9.07
ББК 88

© ХНПУ iменi Г.С.Сковороди, 2018
© Колектив авторiв, 2018
© Сльчанiнова Т.М. (оформлення, Ψ-емблема), 2018
© Фоменко К.І. (обкладинка), 2018

особистості дитини та системи ставлень у сім'ї.....	231
Павлик О.М., Маренич Г.В. Ступінь конструктивності стратегій подолання стресових ситуацій юних тхеквондистів	233
Панасенко Е.А. Психологічний супровід дитини дошкільного віку з проявами агресивності	236
Панов М.С. Психологічні основи дезадаптації та реадаптації сучасної особистості ..	244
Підчасов Є.В., Галушко С.М. Термінологічний аналіз поняття «прив'язаність» як соціально-психологічної категорії	246
Підчасов Є.В., Зіза Є.О. Особливості готовності сучасної студентської молоді до створення сім'ї у юнацькому віці	250
Поденко А.В., Кутузова О.В. Професійна самоактуалізація студентів-психологів....	254
Постельник М.В. Взаємозв'язок самосвідомості підлітків з рівнем їх адаптації.....	255
Романовська О.О. Рекомендації щодо формування креативності у майбутніх психологів у закладах вищої освіти	257
Саврасов М.В. Теоретико-методологічні передумови дослідження креативності суб'єкта навчально-виховного процесу ВНЗ	261
Сапельнікова Т.С., Павленко Ю.В. Дослідження особистісних факторів розвитку мотивації до навчання у студентів психологів.....	264
Скрипник Н.Г. Ціннісні орієнтації майбутніх практичних психологів	268
Соколова В.В. Нейролінгвістичне програмування та його роль у рекламі	270
Соколова І.М., Колчигіна А.В. Психологічні проблеми особистісної самореалізації сучасної молоді.....	273
Соколова С.М. Особливості психічного супроводу та підтримки людей з залежними формами поведінки (з хімічними залежностями)	274
Стуліка О.Б. Соціальна компетентність класного керівника як умова ефективної реалізації професійної діяльності.....	275
Туріщева Л.В., Ткаченко І.В. Створення «живих картин» як засіб розвитку естетичного сприйняття у молодших школярів з особливими освітніми потребами...	277
Трушик О.В. Готовність педагогічних працівників та психологів до сприйняття розмаїття в умовах інклюзивного навчання	280
Удовенко М.В. Гендерні различия в вербальному поведінні респондентів молодого віку на слово-стимул «юмор»	281
Чепелєва Н.І., Підчасов Є.В. Психолого-педагогічні засади впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес закладів освіти	283
Шашенков Д.М., Кондрацька Л.В. Шляхи подолання психологічного стресу.....	286
Шовкова О.Д. Проблема ілюзії мислення в метакогнітивному моніторингу навчальної діяльності студентів ЗВО	288
Щербунова Ю.О. Емоційні стани студентів у ситуації іспиту	289
Яковенко Н.О. Особливості схильності до ризику у студентів з різним рівнем психосоматичної компетентності	290
Яланська С. П. Програма розвитку творчої компетентності майбутніх педагогів.....	291
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ.....	295

інтерес до досліджуваних питань, збуджує нові сили, що дозволяють подолати стомлюваність.

3) Проведення тренінгів для підвищення мотивації навчання.

4) Цінним стимулюючим впливом володіють проблемно-пошукові методи в тому випадку, коли проблемні ситуації знаходяться в зоні реальних навчальних можливостей студентів, тобто. доступні для самостійного вирішення.

Скрипник Н.Г.

*Національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди,
м. Харків*

ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ МАЙБУТНІХ ПРАКТИЧНИХ ПСИХОЛОГІВ

Ефективному професійному самовизначенню практичного психолога сприяє усвідомлення ним цінностей і сенсу свого професійного вибору, професійної діяльності, її значення для самого себе й ролі у суспільній системі виробничих відносин. Від правильного вибору професії багато в чому залежить успішність і продуктивність професійної діяльності, реалізація особистих потенціалів.

На сьогоднішній день є актуальною потреба суспільства у фахівцях, які володіють не лише глибокими знаннями, професійними навичками, але й певними особистісними якостями. В утворенні комплексів професійно важливих якостей особистості беруть участь не лише сукупності властивостей особистості, що пов'язані з певною діяльністю, але й особистісні якості, професійно важливі для будь-якого виду діяльності. В цьому аспекті актуальною є проблема моральної свідомості та ціннісних орієнтацій.

Ціннісні орієнтації виступали предметом дослідження багатьох науковців. Серед зарубіжних дослідників, які займалися дослідженням цінностей та ціннісних орієнтацій можна зазначити Г. Олпорта, Ф. Вернона, Г. Ліндзєя, М. Рокіча, Ш. Шварца, В. Білські, К. Роджерса, М.Гінзбург, В.Франкл. Одним із найбільш поширених у зарубіжній психології є розуміння цінностей як «певних переконань, які займають центральне місце в індивідуальній системі переконань та являють собою керівні принципи життя». Ціннісні ж орієнтації здебільшого розглядаються як «абстрактні ідеї, позитивні чи негативні, не пов'язані з певним об'єктом чи ситуацією, та виражають людські переконання про типи поведінки та цілі, яким надається перевага».

У вітчизняній психології цінності зазвичай розглядаються в контексті спрямованості особистості через поняття відношення, відображення, установки (А.Г. Здравомислов, Д.М. Узнадзе, В.А. Ядов, Б.Г. Ананьєв, С.Л.Рубінштейн, Ф.Є. Василюк, Д.О. Леонтьєв, Т.М. Титаренко та ін.). З психологічної точки зору ціннісні орієнтації є компонентом структури

особистості, що відображає життєвий досвід, накопичений особистістю в індивідуальному розвитку, та являє собою серцевину свідомості з огляду на яку особистістю приймаються рішення щодо важливих життєвих питань. У ціннісних орієнтаціях виявляється стійке, соціально-зумовлене, вибіркоче ставлення людини до сукупності матеріальних і духовних суспільних благ та ідеалів. Наявність сталих ціннісних орієнтацій характеризує зрілість особистості, виступає як узагальнений показник рівня духовного розвитку.

Детермінантами ціннісних орієнтацій особистості виступають матеріальні умови життєдіяльності, а також індивідуальні типові риси, нахили, здатності і здібності людини. Ціннісні орієнтації істотно впливають на стиль мислення і життя індивіда, перебіг емоційних і мотиваційних процесів, а також формування інтересів особистості.

Ціннісні орієнтації можна вважати вузловим моментом професійної реалізації особистості, оскільки саме вони детермінують загальне ставлення особистості до професійних цілей, завдань та вимог, можливість її професійної самореалізації. Саме тому проблема вивчення ціннісних орієнтацій на етапі вибору і оволодіння професією психолога є актуальною.

Дослідження проводилось на базі Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди, факультет психології і соціології. У дослідженні взяли участь 30 осіб – студенти першого курсу, що навчаються за спеціальністю психологія.

Для визначення цінностей особистості була застосована методика Ш. Шварца, адаптована і стандартизована В.М. Карандашевим. Цінності особистості існують на двох рівнях – на рівні нормативних ідеалів і на рівні індивідуальних пріоритетів. Перший рівень більш стабільний і відображає уявлення людини про те, як потрібно поводитись, визначаючи тим самим її життєві принципи поведінки. Другий рівень залежить від зовнішнього оточення, наприклад від групового тиску, і визначає конкретні вчинки людини. Відповідно структури опитувальника досліджувались цінності як на рівні нормативних ідеалів (огляд цінностей), так і на рівні індивідуальних пріоритетів поведінки (профіль особистості).

За результатами дослідження середні показники типів ціннісних орієнтацій, відповідно рейтингу значимості, за першим та другим рівнями виглядають наступним чином: конформність – 3:8; традиції – 10:10; доброта – 1,5:2,5; універсалізм – 8:7; самостійність – 5:1; стимуляція – 9:4; гедонізм – 5:2,5; досягнення – 7:5; влада – 1,5:9; безпека 5:6.

На рівні нормативних ідеалів та переконань особистості першокурсники надали більшої переваги таким цінностям, як «доброта», «влада» і «конформність», середній рівень значимості отримали – «самостійність», «гедонізм», «безпека», а найменш значимими для них виявились – «традиції», «стимуляція». «універсалізм», «досягнення». На рівні індивідуальних пріоритетів поведінки домінують цінності «самостійність», «доброта» і «гедонізм», нижче за ступенем значимості

знаходяться «стимуляція», «досягнення», «безпека» і на останніх позиціях у рейтингу «універсалізм», «конформність», «влада», «безпека».

З огляду на результати дослідження, можемо стверджувати, що для студентів-психологів як на рівні нормативних ідеалів та переконань, так і на рівні індивідуальних пріоритетів провідною ціннісною орієнтацією є «доброта», як прояв доброзичливості у повсякденній взаємодії з близькими людьми. Доброта несе в собі такі цінності, як відповідальність, чесність, лояльність, дружба, любов. Цей тип цінностей вважається похідним від потреби у позитивній взаємодії, потребі в аффіліації та забезпеченні процвітання групи.

Останню позицію за обома рівнями в ієрархії цінностей зайняла шкала «традиції» - повага до традицій, покірність, благочестивість, прийняття своєї участі, помірність. Можна припустити, що сучасні студенти не хочуть підтримувати традиційні норми поведінки, дотримуватись загальноприйнятих норм, а хочуть певним чином самовиражатись, створюючи нові норми, бути вільними від стереотипів, що існують у сучасному суспільстві.

Шкали «конформність» (стримування і попередження дій, а також схильностей і спонукань, які можуть зашкодити іншим та не відповідають соціальним очікуванням) і «влада» (досягнення соціального статусу, домінування над людьми, суспільне визнання) в ієрархії цінностей першокурсників на рівні нормативних ідеалів зайняли лідируючу позицію, а на рівні індивідуальних пріоритетів поведінки навпаки – останню. Таку розбіжність можна пояснити тим, що ціннісні орієнтації особистості на рівні нормативних ідеалів не завжди можуть реалізовуватись у поведінці внаслідок обмеження можливостей людини, групового тиску, дотримання певних традицій, наслідування зразкам поведінки та інших причин.

Отримані в ході дослідження дані свідчать, що студенти першого курсу віддали перевагу тим цінностям, які Ш. Шварц об'єднав у категорію «Вихід за межі власного Я», тобто орієнтація на цінність іншої людини. Така орієнтація у професійній діяльності психолога передбачає адекватне сприйняття своїх можливостей як міру впливу на іншу людину, що заснована на переживанні почуття професійного обов'язку та відповідальності за свої професійні дії. Таким чином можна зробити висновок, що у студентів-психологів ціннісні орієнтації особистості співпадають з направленістю обраної ними професії.

Соколова В.В.

КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»,

м. Харків

НЕЙРОЛІНГВІСТИЧНЕ ПРОГРАМУВАННЯ ТА ЙОГО РОЛЬ У РЕКЛАМІ

На сьогоднішній день нейролінгвістичне програмування є окремим напрямком, який застосовується в абсолютно різних областях, крім